

СЕЛСКИТЕ ЧЕДА НА САКАР

Костадин Кралев

Костадин Митков Кралев

СЕЛСКИТЕ ЧЕДА НА САКАР

Издателство Алфамаркет
Стара Загора
2004 год.

ДАТНИК 8-52(10) Образец 23

Книгата трябва да се върне не по-късно от посочената
ТУК ДАТА

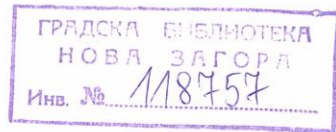
30.05			
-------	--	--	--

гр. № 3-11-87 г. 23 800x100 0,53 лв.

Г6 55

886.7-3
K89

886.7-32

ПРЕДГОВОР

На този свят не е имало, сигурно няма и да има хора, които да се отблагодарят с нещо безкрайно ценно на своите родители, че са ги създали. Тук думите не стигат, даровете на децата им са недостатъчни пред олтара на майчинството и родителството.

Аз допускам, че най-голямото нещо, с което засвидетелствам синовна благодарност към моите родители, че ме има, е тази книга за живота и техните дела. И все пак не смятам, че това е достатъчно.

Не украсих написаното с обширни разсъждения и надути слова, с външни проблясъци, защото техният живот сам по себе си беше житейски красив, прост и достоен.

Костадин Митков Кралев

ISBN 954-91107-7-X

Жейна беше второто по ред дете от четирите деца на Яна и Богоя Миткови. Родила се в първия ден на най-студения и най-малкия месец на годината в началото на века. Сега къщата на Яна и Богоя се изпълва с още две рожби, момиче и момче. Радвали се младите родители, че ще порастат децата, за да има кой на нивата да жъни и кой овцете да пасе, най-хубавите в селото. Безкрайна била радостта на баба Бона и дядо Митко, че са подновени техните имена, че ще има кой да продължи рода.

Семейството на Богоя Митков се включвали в десятката на най-заможните в селото. Най-хубавите ниви в северния кър, там, където свършвал чернозема на увата и започва сивата и бедна земя на Сакара, били все негови. Тучни ливади в Курбан кория, тридесет декара гора имал Богоя, а отвъдната градина, околоръст оградена, засадена с орехи, бадеми, череши и сливи била за чудо и приказ. Хората, когато минавали оттам не могат да откъснат поглед от наплодилите овошки, от многогласната песен на птиците от гнездата на двата реда тополи, оградил и пъстроцветния килим на ливадата, поена от студените води на буйния кладенец, цъкът с език и казват: "Блазе на Богоя-градината му е истински земен рай!"

В цялото село беше известно, че овцете на Богоя Митков бяха най-гледани, едри и охранени. Зобеше ги цяла зима, докато на другите овчари овцете не познаваха какво е това зоб, изключение на едно-две пролетно и лятно кърмене с ярма и сол. И воловете, и кравите пак бяха за

чудо и приказ на Богоя Митков. То, имането му си личеше във всичко в неговия двор. И през зимата хамбарите, му пълни и през лятото на хармана най-високите копи снопи бяха негови, и през есента най-високият дръвник от дърва, сечени от неговата сакарска гора. Това имане е резултат от пословично трудолюбие и честност на това голямо и сговорно семейство.

Човек да се чуди, кога Богоя Митков намираще време за всичко и за работа на къра и гората и вечер да отдели време след вечеря да събере край огнището четирите си деца на лоеното кандило, книжки да им чете и приказки да разкаже. После дядо Митко ще разкаже за аргатуването си при Френския консул в Одрин. Приказката свършваше, когато детските очички в сладък сън се затваряха.

Деен човек беше Богоя Митков в селските работи: училищен и църковен настоятел години наред, без негово присъствие не се решавали важни кметски дела, на място тежали неговите думи. Двете големи деца на Богоя - Митко и Жейна добре се учили в селското училище, радвало се бащиното сърце, усещал тяхното бъдеще като по-добро и по-човешко от неговото. Сам се научил да чете и пише, в неговото детство в селото нямало училище.

Дванадесет деца беше родила майката на Райко Момчилов, шест починали и шест живи, а той беше последният, изгърсака. Майка му, баба Койна после често казваше, че го кърмила четири години, от майчина любов ли, от що ли, само тя си знаела като петдесетгодишна майка.

Расъл и порасъл Райко, станал висок и хубав селски момък, с бяло, нежно лице на мома и сини очи на точици често той водил на хорището неделното хоро. Тук Райко харесал Жейна и една вечер му пристанала, преценила поголемият си брат. Скришом вечерта на гръб Райко носел моминската ракла с чеиза, и с дясната ръка здраво стискал пристаналата Жейна. Завел я в голямото бащино семейство

с трима оженени братя, две сестри, майка и баща. Тясна била голямата одая, за да побере толкова много близки хора. От тази вечер започнал житейският път на младото семейство, осяян с хубави и не толкова хубави неща.

Стожер на това голямо, семейство бил старият баща, дядо Момчил който всявал респект и почит у синове, у снахи и внуци. Не позволявал на никой думата му на две да стане. Строг, но справедлив и пословично работлив, верен на патриархална семейна педагогика, раздавал на всекиму заслуженото. С думи и личен пример, че можеш да успееш и свързваш дата края на този живот, ако неуморно и честно се трудиш. Тук го допълва неговата житейска съратничка баба Койна, която постоянно повтаряла на синове, снахи и внуци, че чуждото с око не се поглежда, камоли да се открадне, и още, пази и умножавай с труд и почтеност личното, твоето имане.

Когато най-големият син на дядо Момчил и баба Койна порасъл дванадесет годишно момче чул на вечерята от родителите си:

- Сине, вече си станал голямо момче, главата ти може да мисли като нашите и очите добре да виждат, ушите добре да чуват. Погледни, колко гърла трябва да нахранят тези наши напукани длани и колко самуни хляб-квасници да опече в подницата майка ти. За тебе повече хляб няма в тази къща. Утре отиваме надолу по увалийските села да се цениш аргатин, а догодина ще тръгне Динчо като стене твоя акран.

Измина една година. По същото време и ден Момчил повторил казаното на Динчо. Завел го в друго увалийско село аргатин. Тук аргатувал Динчо, тук му излязъл късмет за жена и се завърнал в родното си село спсечелил и поумнял.

Омъжили се и двете дъщери на Момчил и Койна. При тях останали двамата най-малки синове. Единият пращал на кърска работа цяла неделя, а другият пасял стадото овце и кози и в началото на новата неделя ги

сменял. Вкъщи оставали двамата стари, двете снахи и внуците.

Труден характер бил Тоньо, предпоследният от четирите синове на Момчил и Койна, ни се води, ни се карал. В постъпките си съчетавал опърничавост с твърдоглавие. Противно на честните и трудолюбиви родители Тоньо се впускал в необмислени прояви. Вече семеен, с две-три деца, откраднал бодливия тел от градината на съседа в Райкова ливада и оградил своята. Не било трудно съседа да открие кой бил крадеца, завел дело и осъдили го да лежи две години в харманлийския затвор. Ей такива глупави и необмислени постъпки правеше Тоньо за които дядо Момчил се ядосваше. Но вече не може както преди да го напердаши, а само го хокаше като животно в присъствието на жена му и децата.

Цели две годни лежа в затвора Тоньо. Цялата работа която трябваше да свърши сега падна върху плещите на стария, баща, дядо Момчил.

Той като, работна пчелица оттук-оттам събира пари, за да купи дворно място и построи къща на Тоньо, да го махне по встрани от очите си. Тази пролет, след Гергьовден пак остригаха овцете, продадоха вълна, агнета и ярета на търговците и дядо Момчил скъта парите за строежа на Тоньовата къща. Ходеше из двора дядо Момчил и като гледаше комшииските млади мъже, връстници на Тоньо се ядосваше:

- Лош късмет съм имал, да ни се роди такъв син нехранимайко който се излежава под сянка във затвора, а аз със старите си кокали да ходя нагоре-надолу, аз да му храня жената и децата, аз да му строя нова къща.

Друг човек беше най-малкият син, Райко, много по-различен от Тоньо. Колкото хубав, толкова добър и честен по характер когато на двора срещнеш баща си и разговаряха за някоя работа Райко навеждаше глава и се изчервяваше като мома. Никога не посмиваше да възрази,

да кажеше насрещна дума на баща си. Райко изпитваше истински срам, когато дядо Момчил за кой ли път хокаше Тоньо за някоя поредна глупост или кражба на чуждо. Райко вече беше станал баща, роди им се първата рожба, дъщеричка, която досущ приличаше на него по хубост. Радваше се, че като порасте малката Деница ще пее и весели къщата идваше му да литне като волна птица в небето.

Радваше се и баба Койна на новата си внучка. Когато ѝ честитяха други баби и млади жени тя отвърщаше:

- Живи и здрави да сте, Бог да ви дари с такава радост.

- Бабо Койне, защо не я кръстиха на тебе?

- Е-е-е, та няма с това да останат булката и Райко?

Сега на голямата леля, а другото ще бъде на мене. Много деца съм родила, но повярвайте ми, на деца не съм кандисала. Нека има деца нека да е пълна къщата с деца. Къща без деца е пуста и празна. По-мило за мен от децата няма на този свят. Такава си беше баба Койна.

Вголямото семейство се чувствуваше и осъзнаваше строгата и тежка дума на бащата и свекъра Момчил Райков. Знаеше според сезона и времето каква работа днес да разпореде на двамата сина. За голямото стадо от овце и кози те се грижеха нямаха чужд човек да ги пасе. Една седмица Тоньо беше овчар, другата го сменяше Райко. Зиме стадото зимуваше на голямата сая на Големия камък, а през лятото пладнуваше на чардака на Изправения камък. През ден някой от къщи трябваше да занесе храна на овчаря и на двете големи овчарски кучета. С това задължение често се заемаше дядо Момчил. Но тази утрин, още по петляно време, щом отвори очи, на баба Койна първата ѝ дума беше, че днес няма дядо Момчил да носи ляба на овчаря, а това ще стори неговата булка.

- Защо тъй казваш, мари Койно? - попита дядо Момчил.

- Защото тъй трябва, Момчиле! - Райко цяла неделя не е видял жена си. Ти забрави ли когато си бил млад като тях - сгълча го уж на сериозно баба Койна.

Дядо Момчил замълча. Сега се досети какво искаше да каже неговата баба. Мислите бързо го върнаха назад в годините. То не беше много отдавна. Млад и силен беше тогава. Все заедно бяха с Койна по къра и вкъщи. Силно беше привързан към нея, децата и дома.

- Ех, Койно като пък тъй казваш, нека днес булката на Райко да, отиде, съгласи се дядо Момчил и отметна встрани завивките, стана и излезе на двора.

На изток се зазоряващ, Сакара се къпеше в червена позлата. Бавно, но сигурно нощта отстъпваше на усиления летен ден. В двора на съседите се чу тракане, куче залая. Събуждаха се хора и животни, цялото село.

Щом скръцна вратата на стаята, където спяха, старите, Жейна отвори очи и погледна към малкото прозорче. Дрезгавината вън ѝ напомни, че скоро съвсем ще се разведели. Тази нощ малката Деница спа спокойно, не се събуждаше често, както онази вечер. И сега продължаваше своя тих сън. Жейна леко се надигна от постелята, оправя косата, сложи на главата белия дялбен и стана.

И тази утрин баба Койна стана рано заедно с дядо Момчил, за да стъкми нещата за днешния усилен летен ден. С машината поразрови в огнището отдели тлеещи въглени, тури шепа сухи съчки и духна с уста. Ето че отново огънят се запали. Наля още вода в големия ператник, окачен по средата на огнището на железния одимен синджир и се захвана с друга работа. Още снощи като легна и отпусна уморени крака и ръце на вълнената плъст, мислите ѝ се отправиха към утрешния ден-какво да сготви в голямата тенджера. Сега тя намести по встрани в огнището перустията и подхвана готвенето за днес. Все още нейна грижа, беше да има ядене за всички-за овчаря, за къра и за вкъщи.

СЕЛСКИТЕ ЧЕДА НА САКАР

Повест

Костадин Кралев – автор
Павлина Георгиева – художник
Мариана Пакова - редактор
Българска, първо издание

Издателство "Алфамаркет" - 042/ 605 111
Печат: РИК **АНОНС**, 042/640 636, 088/843 09 09

ISBN 954-91107-7-X

Костадин Митков Кралев

Роден в с. Хлябово, Тополовградско.

Основно образование завършва в родното си село, гимназия в Тополовград, учителски институт за прогимназиални учители в Стара Загора и Софийски университет по специалността биология и химия.

Учителства в Новозагорски села и СОУ "Христо Ботев" Нова Загора.

Семеен, има двама сина и за сега един внук.

Повестта "Селските чедра на Сакар" е втората печатна негова книга. Има написан още един роман в четири части, седем новели, разкази и есета, които чакат спонсори за издаване.